

ORADEA-MARE (N.-VĂRAD)
15 maiu st. v.
27 maiu st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 20.

ANUL XXX.
1894.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Eroul fără voie.

Fremd kehrt er heim ins Vaterhaus.
Schuller.

Sfârșind studiile sale în străinătate, Costică își puse diploma de știință într'un toc; tocul într'un giamaș, și plecă în țară. În orașul de provincie unde se născuse, îl așteptau cu nerăbdare. Părinții lui Costică, cari în familia lor nu număraseră decât medelniceri, spătari și postelnici, erau măguliți că deacum vor avea și un doctor în drept și răspândiră vorba că *doctorul* Costică o să sosescă și că deacum patria va avea un om mare mai mult: un doctor cu diplomă!

Lumea începuse să vorbească. Într'o societate de vr'o șapte dame și patru bărbați cari se adunau în toate serile pentru a-și istorisi cele întâmplate în cursul zilei, atât în societate cât și în politică, pentru a interpreta diferitele fapte ale cetățenilor, și a cetățencelor, a cercetat cauzele acestor fapte și a le combinat efectele; îndată ce se afla despre diploma lui Costică, convorbirea căduse asupra lui.

— Ați auzit că Costică Buzdurug și-a făcut examenul de doctor? Ați auzit veni cuconul Nastase să mi-o spuie, și se cuconul Ion.

— Dar cum să nu o știu, păcatele mele, răspunse Casandra; cuconul Nastase a făcut cel puțin v'o douăzeci de vizite astăzi ca să vestească această știre la totă lumea.

— Par' că tare își bate capul lumea de Costică al lui, întimpină cucóna Frăsina. S'o fi fudulit Nastase acuma, de nu-l vei mai ajunge cu prăjina. Mare lucru să fie cineva doctor! Și-apoi cine știe decât-i adevărat! Și chiar de-i adevărat, câte diplome se cumpără!

— Cum dicită, cucóna Frăsină, întrerupse cuconul Mihalachi: câte diplome se cumpără! Nu știu eu pe Costică Buzdurug! N'am fost față când l'au botezat? Eră ia un băiat ca ceilalți. Nu știu deu, cum a eșit doctor. Séu me 'nșel, séu am ghicit pentru ce cuconul Nastase și-a vândut 100 de fălci de pădure...

— Bine dăci, strigară cucónele Casandra și Frăsina împreună, și-a vândut pădurea! Acum totul se explică! — În acel moment servitorul anunță pe cuconul Nastase Buzdurug.

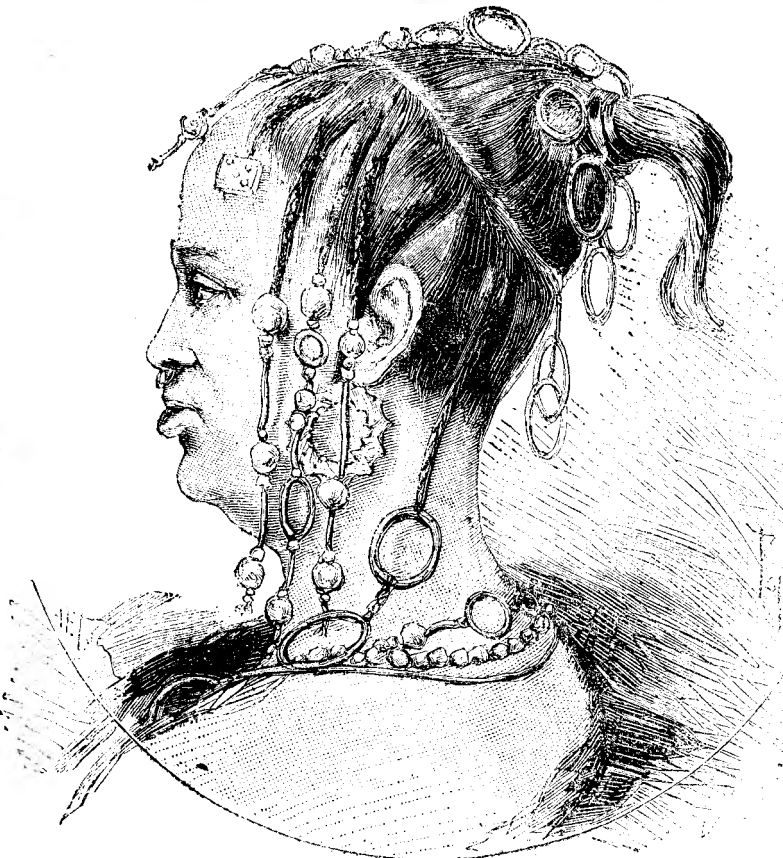
— Poftim, poftim, cucóna Nastase, îi strigă cucóna Frăsina care eră de gazdă. De mult n'am mai avut mulțămirea...

— Sărut mâna, cucóna Frăsină, răspunse Nastase. Me iertați. Am avut în vremea din urmă o mulțime de trebi... băiatul meu...

— Al cuconășul dvóstre! Am auzit că acum e doctor. Mi-a părut foarte bine. Am dis-o totdauna că are să iasă bun. De mic se putea vedea că-i plin de duh.

— Te hiritisesc, cucóna Nastase, adăogi cucóna Casandra... și la mai mare! Tare trebui să fii mândru. Ai un flăcău care are să facă onore patriei... și familiei sale, adăogi ea cu un zimbet semnificativ.

— Apoi de, cuconiță, răspunse cuconul Nastase cu modestie,

FEMEIE DIN AFRICA DE MIJLOC.

cum a da Dumneșeu. Eu mi-am făcut datoria de părinte; l'am crescut cu cheltuielă, cu durere, deacum să și-o croească el singur.

Convorbirea urmă totă séra asupra lui Costică și întreaga societate îi lăudă meritele și talentele. Lui Nastase îi zimbiă inima. Nu apucă inse bine să iasă pe ușă și cucónele Casandra și Frăsina strigară a tempo, schimbând de-odată espresiunea fisionomiei: Uf! ce om nesuferit!

Tot in acea sérá, erau intr'o altă adunare trei tineri și doue domnișóre care ședeau in giurul unei mese, pe când in cealaltă parte a salonului se țineau câteva dame bătrâne, mumele domnișórelor. Domnișórele amândoue și unul din tineri, făceau scamă, iar ceialalți doi tineri nu făceau nimica.

— Ce ți frumoasă a fost astăzi, ți se unul din tineri.

— Dar erá multă lume la plimbare, respuse una din domnișóre.

— Aveți să mergeți mâne séra la teatru? ți se unul din tineri.

— Ba nu, respuse una din domnișóre.

— Am auđit că Ghiftui are să dea un bal, ți se unul din tineri.

— Când, când? întrebără amândoue domnișórele.

— Nu se șcie încă pozitiv, respuse altul din tineri.

Domnișórele plecară capul.

— Ați auđit că Adela Cireșescu se mărită? șopti unul din tineri către una din domnișóre.

— Adela se mărită! esclamá domnișóra, ridicând capul.

— Adela se mărită! esclamá cealaltă domnișóra. Tot cu...

— Tot, respuse tinerul zimbând.

Amândoue domnișórele plecară capul și urmară a face scamă.

— A propos, ți se unul din tineri, am auđit că ne vine un cavaler mai mult din străinătate.

— Cine, cine? esclamară domnișórele, ridicând capul.

— Costică Buzdurug. Cică-i doctor, ți se unul din tineri cu un zimbet indoelnic.

— Doctor in ce? întrebă una din domnișóre.

— Dector in... in știu eu ce?... in ori și ce... respuse tinerul. Mare lucru să fie cineva doctor! Ș-apoi câte diplome se cumpără!

— Tot e mai bine să aibă cineva o diplomă, când se întorče dela studii, decât să nu aibă, resună un glas de damă bătrână din celalalt capăt al salonului.

Tinerii tăcură toți. Domnișórele zimbiră amândoue.

In acel moment intră un servitor și anunță pe cuconul Nastase Buzdurug. In salon se făcu o tăcere generală. Cuconul Nastase, după ce dete mâna cu tóte persónele, se puse lângă cucónele cele bătrâne.

— De mult n'am mai avut mulțămirea să ve vedem, cucóne Nastase, îi ți se dómna de gazdă.

— Am îmbetrănit, cucónă Ancuță, și abia me pot hotări să es din casă. Dar când me hotăresc, totdeauna la dvóstre vin mai întâi.

— Glumiți, cucóne Nastase; dvóstre bătrân? Sântei încă verde și sănėtos.

— Dar *anii* s'au cam inmultit. Acum am un băiat mare pe care mâni, poimâni o să trebuiesc să-l pun la cale.

După aceste cuvinte, urmă o tăcere de câteva minute in care toți se uitară la pământ.

— Ce mai face *Monsieur Costică*, tot își urmăze studiile?

— Le-a sfērșit, cuconiță. Acum și-a luat diploma de doctor și-l aștept să se întorcă pe mică pe cias.

— Tare trebuie să fi mândru, cucóne Nastase.

— Apoi de, cuconiță, respuse cuconul Nastase cu modestie, e singurul copil ce mi-e dat Dumneșeu. Eu mi-am făcut cu dēnsul datoria de părinte; l'am crescut cu cheltuielă, cu durere; deacum să și-o croească el singur.

— Convorbirea urmă încă puțin timp despre neplăcerea părinților cari sūnt siliți a se despărți de copiii lor, despre bucuria părintească când copiii se intorc, despre cariera ce așteptă la noi pe tinerii doctori și despre *Monsieur Costică*; după care Nastase eși, căci avea de mers intr'o a treia casă, la prefectul județului. Eșind el, tóte persónele presente se sculară; iar cucóna de gazdă il petrecu până la ușă, îi zimbi fórte dulce și ți cēndu-i séra bună, îi strinse mâna mai mult decât obicīnuit.

Ajunğend la prefect, Nastase nu mai găsi nici un loc vacant la mesele de cărți.

— Plecăciune, cucóne Nastase, îi strigă prefectul. Ce minune că te-arăți pe la noi?

— Am venit să ve mai ved, cucóne Grigoraș, respuse Nastase. — Ei, care pe care?

— Guvernul stă reu. Boierii din opoziție me pun platcă, peste platcă, ți se prefectul zimbând.

— Bine că stă gurernul reu numai la joci!

După câteva timp in care Nastase dádea sfaturi prefectului cum să jóce, el îi șopti la ureche că are să-i spuie ceva. Prefectul rugă pe altul să-i ție locul la cărți și luând pe cuconul Nastase de braț, amēndoi se plimbară prin casă, vorbind incet. Abia se auđiá de când, in când câte un cuvēt.

— Cum adică la tribunal? șoptiá glasul lui Nastase.

— Cred ca *supleant*, respuse prefectul.

— Cel puțin *membru*, ți se Nastase.

— Dar veđi că... urmă prefectul, inse cuvintele lui nu se auđiau.

— Fie dar și procuror, ca să nu mai fie vorbă, ți se Nastase. Amēndoi se strīnseră de mână.

— A propos, cucóne Nastase, urmă prefectul, dta implinesci pe Firfirig pentru datoria ceea... ști... Fă-mi hatirul, mai pásueșce-l vr'o câteva luni... garrantez eu că...

— Bucuros, cucóne Grigoraș, bucuros. Mai ales pentru dvóstre...

Amēndoi se strīnseră iar de mână și mai șoptiră câteva cuvinte impreună, după care prefectul se reăședă la joc.

— Plecăciune la boeri, ți se Nastase sculându-se.

— Plecăciune, séra bună, bonsoir, la revedere, respunseră mai multe glasuri.

— Óre ce voiá Nastasie, ți se un domn bătrānior dela altă mėsă de cărți, către vecinul seu care erá cam de aceeaș vērștă.

— Trebuie să fi fost vorba de un post pentru băiatul lui care se întorče din străinătate.

— Iar a să dea pe un vechiu funcționar afară ca să puie in loc un firțigău de tiner.

— Reu, reu! intimpină cel întâiu și amēndoi păreau ingrijați.

A doua ți Costică sosi. După o scenă de familie fórte duiósă, cuconul Nastase il întrebă unde îi este diploma și Costică scóse din toc o cólă de hărție grósă pe care erau țipărite mai multe cuvinte latinești cu li-

tere mari. Părinții de o parte, Costică de alta desfășurată hârtia.

— Ce stă scris aici, Costică? că eu nu înțeleg nimica, și văd mai multe nume străine.

— Acesta e numele rectorului universității pe care-l vezi sus; ici mai jos e numele decanului facultății și-apoi vine al meu.

— Ce fel al teu?

— Dar, al meu, iaca » *Constantinus Busdurugus Romanus*.

— Aha! Latineșcel! Dar cuvintele *vir ornatissimus et doctissimus* ce însemnă?

— Însemnă bărbatul cel mai împodobit, cel mai învățat.

— Tu ești acela? întimpină muma cu lacrimi în ochi. Vino, doctisimuțule, să te sărut!

— Dar asta aici ce vra să țină: *absolvit cum laude*?

— Adecă am trecut esamenul cu laudă.

— Cu laudă! exclamă mama din ce în ce mai minunată. Apoi se înțelege: omul cel mai împodobit și mai învățat nici nu putea să treacă esamenul altfel decât cu laudă. Cred că așa lucru nu s'a mai vădit de când s'nt universități în Germania!

— Ba s'a mai vădit, răspuse Costică, plecând ochii și înroșindu-se.

— Să lăsăm asta, țise atunci cuconul Nastase, și să vorbim despre viitorul teu. Ce gândești să te faci?

— Apoi de, știu eu? întimpină Costică.

— Eu cred că ai trebui să intri într'o funcție judecătorească.

— Diploma o am eu, țise Costică, dar n'am practică; ar trebui să fac întâi pe scriitorul într'o cântălerie ca să văd cum merg lucrurile.

— Tu scriitor! strigă muma, și se ținu de un scaun ca să nu cadă jos, când s'nt atâți rei cari judecă pe ómenii atâți neinvetați fără diplome! Costică, ce vorbă ai spus acolo!

— Trebuie să intri cel puțin ca procuror, țise Nastase.

— Ca president! strigă muma.

— Lasă să fie procuror, rugă Nastase.

— Nu vreau! Nu vreau! urmă cu violență muma, bătând din picior. Auđil procuror! Un doctor cu atâta laudă, cel mai împodobit și mai învățat din toți doctorii!

— Dar s'nt încă tiner și am timp destul pentru a înainta la aceste posturi. N'am nici o practică: n'am să știu face o încheere.

— Ai să le faci încheeri latinești și grecești, strigă bătrâna, și să-i pui pe toți în cofă!

Costică plecă fruntea.

— Avem destulă vreme să gândim la aceste, țise acum Nastase, schimbând convorbirea. Gătește-te, Costică, avem să facem câteva vizite.

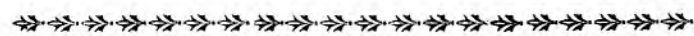
— Nu uită să mergi și la cucóna Ancuța; știi vorba noastră, țise bătrâna.

— Pst! Nu sperie pe băiat, îi șopti Nastase încet.

Peste vr'o oră Nastase și Costică, plecând în trăsura de acasă, se duseră să facă vizite.

(Finea va urmă.)

IACOB NEGRUZZI.

Calomnii nu s'nt decât albine întărite; stai liniștit între ele și vor bizii în giurul teu, dar nu te vor înțepa.

Kotzebue.

Suspîn de ape.

Este vîrfuri de răchită
Trece-un stol de rîndunele,
Iar prin ramuri, prăbușită,
Luna, invrîstăză valul
Cu frunziș și cer și stele.

Mrenele, la rădăcină
Sub colos de spume albe
Dorm, iar apa grea și plină
Bate 'ncet în vechii țermuri
Nămolind prejeam de nalbe.

Frunza tremură 'n răchită,
Apa tremură sub frunză,
Iar sub apa 'nădușită
Tremură visarea lumii,
Spuma pôte s'o ascundă!

Cine nu vré să 'nțelgă
Că 'n refren dulciu de lună,
Când prin valuri se deslégă,
Presărat e plânsul vremii
Ce din lume se adună?

Ah! . . . pe drept poți să asémeni
Cu suspînul trist de ape
Lacrămile dela ómeni;
Căci în curs au tot o țintă:
De-a lumii priviri să scape! . . .

PETREA DELA CLUȘ.

Iacob Reineggs.

Vięta unui aventurier.

De la jumătatea vécului trecut în Eisleben, cetatea veche unde vădu Martin Luter prima și ultimată rađele sórelui, trăia un barbier, cu numele Christian Rudolf Ehlich. Profesiunea-i aducea atâta, cât putea trăi ómeneșce, fără a rîvni la averea cuiva, din care causă se și hotărî ca pe fiu-so Iacob, ce îl dăruí muerea lui la 1744, să-l facă barbier, următor șiei. Cum gândi, așa și făcu. Când erá Iacob de vîrsta ređerută, prinse a bate soponele, a ascuți bine și a rade barba, și după ce în lucrurile aceste erá destul de dester, merse să învețe artea chirurgică, după cum poștia vécul în care trăia; iar tată-so, cu ori ce preț, voia a-l face om al vécului. Așa, în scurtă vreme deveni în stare a scóte dela ómeni maselele și dinții cei rei, a pune lipitori, a slobodi sânge, a tăia uime și buboi, și a legá în lopáțele membre sclintite și óse frânte. Tóte le deprinsese fórte bine și în timp scurt, cât, de și tiner, erá tátâneseu de cel mai bun ajutor.

Dar bucuria și sperarea bătrânului Ehlich, de aș vedé fiul drept urmaș vrednic de el, remaseră zădarnice pentru vecie; căci Iacob, de și nu erá nici de 18 ani, îndrăgi gândul de ducă, în el se ivi dorul de călătorie prin lume, și într'o bună dimineața — contra voiei părinților lui — părăsi casa și orașul natal, ca să nu le mai vedă în veci. Primul sbor al tinerei pasări nu fu lung; că din Eisleben până în Lipsca pôte omul merge comod în 2 zile pe jos, și Lipsca erá locul unde se

opri Iacob primadată cu gând de remas. Ací își exercită el profesia de barbier un timp óre care, până-i plesni prin minte idea că el are in lume o chemare mult mai înaltă, decât aceea de a tot rade barbe tufose. Deveni studinte și ascultă la universitate cursurile de chemiă și medicină.

Spre științe arată Iacob talent destul de desvoltat, dar totuș mai mult îi plăceau năzdrăveniile studențești, decât prelegerile profesorilor. Nu eră o ți să nu facă o posnă, nu-i trecea ți fără un chef, fără o acusă din partea pacincilor philistri, cu cari tot mereu avea de împărțit câte ceva. Spese avea mari, cari inse pân l'un timp le-a acoperit imprumutând. Acusele de tot soiul curgeau plóia la universitate contra lui, pedepsele studențești le primiă cu plăcere, fără inse a se corege, in urmă hotărî corpul profesoral să-l induplece a fericí și altă universitate cu scumpa lui presentă. Rectorul universității îi împărțăși, după ce-l chemă la el acasă, între patru ochi hotărîrea corpului profesoral, iar Iacob primí cu plăcere amicabila invitare de a se depărtá din Lipsca, promițend rectorului că nici nu va spune cuiva ceva despre acel lucru.

Studintele nostru relegat, Iacob, nu eră din fire cel mai supărăcios, dar eră om de cuvânt; nu se supără câtuș de puțin pentru nenorocirea ce a cădüt din senin pe capul lui, dar nici nu spuse cuiva — că eră om de parolă — nici chiar dela creditori nu-ș luă remas bun și părăsi Lipsca, pentru de a merge 'n lumea largă. Acésta situație, care pe un altul l'ar fi pus pe gânduri, lui îi eră fórte prielnică; un altul, te miri ce făcea de eră silit a călători fără scop și fără mijloce; lui acésta nu-i scotea nici un pěr cărunț. Lipsele mai ardătoare și le impliniă cu ajutorul uniforme de student universitar, ce o cumpărare «pe puff» — pardon, pe credit și care acum o vindea bucată de bucată. De binele seu trupesc se șcicia ingrigí fórte bine studintele nostru, nu in sedar fu in scris la medicină, că mănecare și bėutură șcicia comandá fórte bine, iar când preumblarea pe jos dela un sat ori oraș până la altul i se părea prea obositoare, atunci se punea pe trăsura poștii, că dór poșta de aceea-i făcută, să fle in serviciul tuturor. Uniforma-i procurá totul. Cu banii, căpėtați pentru cătăramele dela păpuci, mănecă o săptămână; banii, primiți pentru un bumb de argint dela sabiă, îl susținură o lună; și de órece 2 părechi de ciorapi de mătase îi putură procurá numai bėutură pentru doue seri, ridică pentru mănunchiul cel de argint al sabiei pe lângă 10 fl. banii, pâne, carne și curechiu acru 6 săptămâni plus 265 cupe de bere. Cel din urmă obiect de preț, ce-l avù, fu șinora de pe — de mult vënduta — pālăria de universitar; el o dete acéstă pentru 10 cupe de bere. Se vede că setea a jucat in viéta lui un rol nu de puțină importanță.

Décă cineva nu mai are ce pierde și nu șcicie ce va ciná séra și unde va dormí la nópte, atunci face ce face și-și căștigă ceva ocupație până încá nu flămândi. Dar studiosul Ehlich eră de altă părere. Când in lumea acésta nu mai eră nici un lucru despre care să pótă țiice: ásta-i al meu, pe ásta pot căpėtá doue groșițe și un sustac, atunci se punea pe terenul de a muia inimile fraților intru Adam, scurt — cum am țiice — mergea la cerșit. La exercitarea acestei profesiuni pacinice, veđi bine, își alegea tot ómeni, cari nu-i pricepeau șiretlucurile; intrá tot pe la creștini simpli. Se întemplá totuș de multe ori că unii-i dau ușa in loc de elumosiță, iar polițiile locale îl amenințau cu inchisóre, de nu-și va pierde urma din comuna lor. In astfel de casuri critice își indreptá pașii pe sigur spre casa paro-

chială, de nu eșią nemánecat și nebėut, că popa dóră șcicie va să țiică studiosus; de multe ori mai eșią și câte cu un mic viaticum.

Cât timp o fi pėgrinat Iacob cerșind, și prin care ținuturi, póté nici el nu șcicia cu siguranță. Destul că in fine îl trase inima, fόμεa și setea intr'o crîsmă a unui opid din Bohemia. Eră séra. Pe a cui conto bea el bere, ori dóră din considerații higienice acum bea numai apă, aceea nu o putem ști. Destul că Iacob ședea, ori că dóră sta, intr'un unghiu al ospėtăriei și ascultá la ce vorbeau óșpeții. Odată-i veni la urechiă o vorbă care-l făcú mai atent.

— Sânt confusă, — se plângea o damă cu vocea sonoră, tare. — Ce să șcici face? Măne trebuie să se jóce, după cum s'a anunțat «Prințul Schundi și Evakathel», și bărbatul meu, care eră să jóce pe prințul Schundi, e bolnav și nu póté jucá.

Studintele relegat privi mai atent la persónele, ce stau colo la un loc, și se convinse că sânt comedianți ambulanti. Lipsa dá omului curaj, se cugetá puțin, părăsi unghiul și apropiindu-se de madame Evakathel se recomandá:

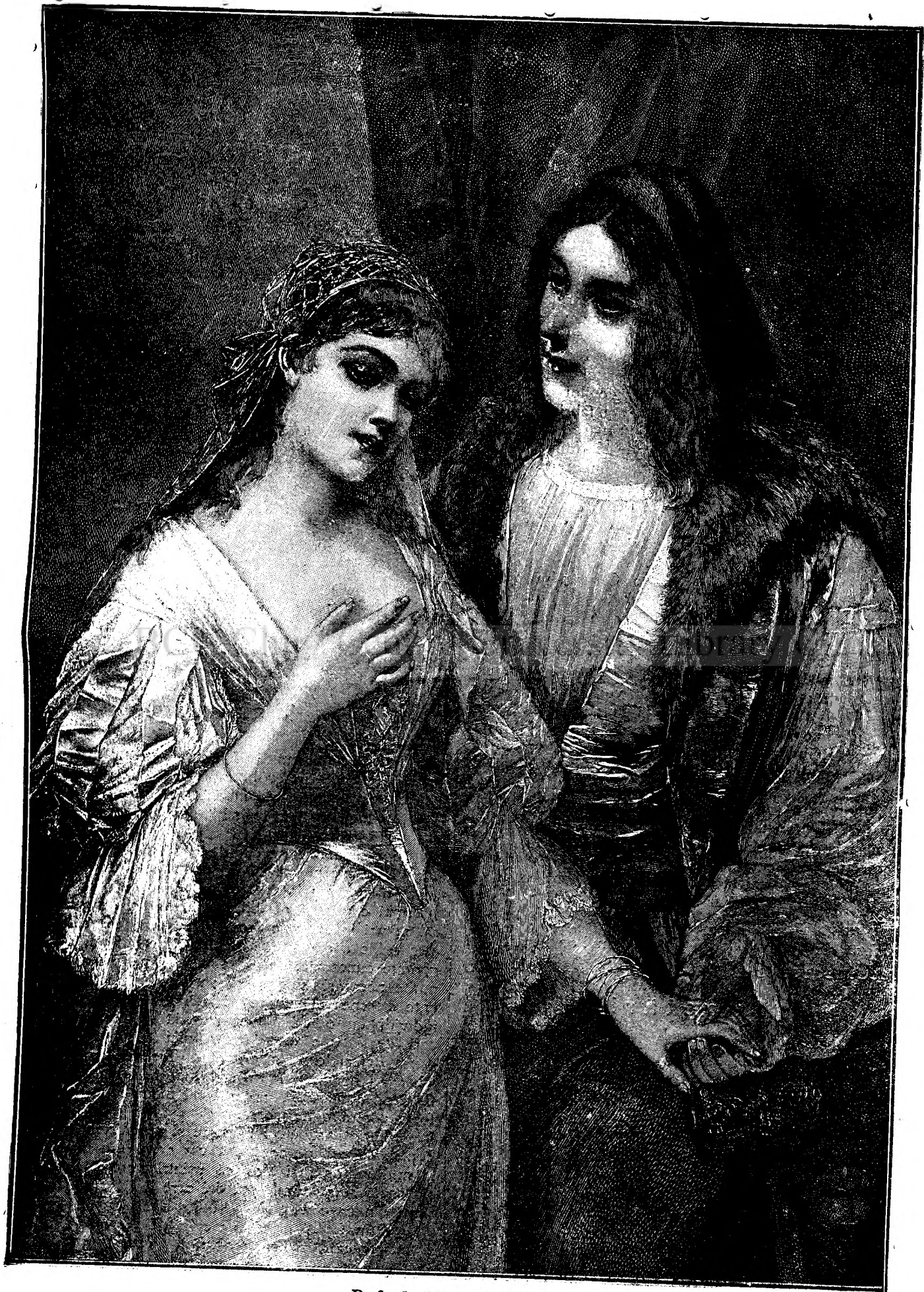
— Décă-mi permiteți, madamă, eu ve pot scóte din perplesitate; sânt actor, voiu jucá eu pe principele Schundi.

Nu numai că i s'a permis, dar ofertul lui fu primit cu festivitate. Își primi rola, o invetă, îi mai arătară ceialalti comedianți unele particularități și in diua următoare apărù pe scenă ca prințul Schundi. Publicul încântat îl respălă cu aplause, iar madam Evakathel, după representație, îi cădù in brațe și-i mulțami că a scos'o din perplesitate. In prima séra a dat dovede de capacitate și curagiu și fu primit ca membru al acelei societăți și adecă ca primul comediant. Cu trupa acésta umblă el mult prin cea lume, ca și când de când e lumea ar fi fost tot actor și nici când barbier și studios; și apoi după ce inima lui jună, tineră, ardea pentru dómna Evakathel, iar ea avea trebuință de un al al II-le Schundi prince, că Schundi cel dintėiu nu mai eră, lesne putem gáci că el deveni Schundi al II-le decă cumva nu al treilea ori dóră chiar al X-leal Dar nimic in lumea acésta nu e statornic, așá nici gustul lui Iacob cătră artă nu putù fi vecinic. Intr'o bună diminėta, când princessa Evakathel se sculă și lăsă să cheme pe Schundi II-le la obicinuitul dejun, află cu regret că necredinciosul principe dispăruse in intunerecul noștii. Iacob trebuia să cerce a perfecționá artea teatrală. El merse din Bohemia in Moravia, pe la Iglau, Brünn și Znaim și in fine la anul 1770 eră in Viena, unde sub numele de Reineggs continuă și completá artea teatrală.

Ce l'a făcut pe Reineggs să țiică adio artei mimice și să iee lumea 'n cap și Viena 'n spate — nu se șcicie. Posibil că i-a plesnit prin minte că n'ar fi născut pentru artă, ci pentru știință.

Pentru de a se pune cu temeiul pe știință, călători la Erlau in Ungaria, se puse între școlari spre a invetá studiile humaniore. După ce-și terminá studiile pregătitoare, continuă in Peșta studiul medicinei și luă doctoratul din medicină.

Ar crede cineva că Iacob încá in odaia de barbier a tătâne-seu a conceput idea pentru acésta știință și că și-a propus a se reintórce acolo ca medic după tóte formele. Décă ar fi fost așá, el ar fi fost fericit și indestulit că și-a ajuns scopul. Dar in scurtă vreme-și pierdù paciința de a mai ascultá plângerile bolnavilor, de a căutá pulsul și limba acelora și de a prescrie recepte și intr'o bună diminėta așteptară paciinții in sedar

Rafael și modelul șeu.

visita lui, ca și odată madame Evakathel venirea lui la dejun. Pecând omenii-și spărgeau capul, unde s'a ascuns tinerul doctor, el eră iarăș pe bancele școlei și studiá matematica. Spre onórea lui fie ăis, că el a stat la academia din Semniț până se făcù demn de practicant montan, cu un salar de 100 taleri.

Nu se șcie, fostui-a suta de taleri o léfá prea mică, ori temutu-s'a că scaunul din birou i-ar sdrunciná sănătatea, destul că practicantul Iacob Reineggs alias Ehlich s'a săturat curênd de a practică, își depuse oficiul ca neom fără șcirea superiorilor și apucá drumurile. Mai întéiu merse la Venetia, apoi la Smirna, unde nu se șcie decă cu Turcii se putea înțelege bine ori ba, destul că nu peste mult se duse la Georgia.

Ací fu tot noroc, cât ar fi cređut cineva că-și va pierde gustul de a mai peregriná. Nu numai că devení medicul personal al principelui Heraclius II al Georgiei, dar avù rarul noroc de a devení favoritul și incredințatul aceluia. Și după ce el făcù Georgienilor cunoscute unele cunoșciințe folositoare europene, cu fabricarea prafului de pușcă, topirea metalelor și turnarea tunurilor, l ridică Heraclius la rangul de bey séu prinț.

Dar Reineggs remase tot el; nici in acest onorific și splendid oficiu nu-și pierdù gustul de peregrinagiu; l consumá dorul de a vedé lume multă — multă. Cu nvoirea domnului și patronului seu merse la Caulas in Rusia — și fără învoirea aceluia încá ar fi mers de sigur.

După ce făcù o descriere a Caucasului, devení cunoscut nu numai savanților din Petropole, dar chiar țarina Ecaterina II îl încarcá de decoruri. Ecaterina II, prin spiritul ei pëtrunđetor recunoscù in beiful Reineggs un bun diplomat, deci nu lăsá ocaziunea nefolosită și-ncredù o misiune, adeca să facă ca Georgia să recunoscă supremația rusescă de bună voie, după ce ea o scutise și ajutate ca să lapede jugul persian. Pentru acésta misiune nu aflá împërătésa un om mai potrivit decát pe Reineggs, care așá de bine știu umblá pe lângá patronul seu Heraclius, cât acesta, de frică ca de bună voie, capacitat de Reineggs, se declará la anul 1783 după toá formă de vasal al Rusiei.

Mai târđiu merse Reineggs din Georgia înderët in Rusia și adecá directe la Petropole. Ací deviní asesor al colegiului, director al institutului chirurgic și secretar al colegiului medical și cine șcie ce mai deveniá din el decă la anul 1793 n'ar fi murit repentin in flórea vieții, avënd numai 49 ani.

Tradusă de:

ION POP RETEGANUL.

Cugetări.

O femeie care vorbește prea mult de virtutea sa trebuie să fie ocolită.

*

Singurătatea te face să scrii, pentru că te face să te gândești.

*

Bunul simț este portarul spiritului; rolul seu este de a nu lăsá nici să intre nici să iésá idei suspecte.

*

Când pasiunea intră pe ușe, rațiunea ese pe ferăstră.

*

Constituția omului se opune ca el să pótá ajunge la absolutul adevăr.

Nu-i noroc ?

Arđá-mi-o-ar foc și pará
Dragoste remasă 'n loc!
Pân' și dënса e amară
Când nu-i omu cu noroc...

De-aș avé împërăție
Cu noróde mari șerbite,
Câte stele umple ceru,
Câte gânduri ne 'mplinite;

Ori de-aș fi sărac cu duhu
Și cu traiu 'n sărăcie,
Nu-i noroc? De geba umblu
Dragostea de cald să-mi ție...

Inima-mi s'o dau la naiba,
Să-mi leg ochii să nu vedă,
Să-mi ard dorurile tóte
Strínse la un loc grămadă,

Póte-așá cu suferința
Frate dornic nu m'aș face...
Pot să nu fiu om? atunce
Ci ăst traiu mi-ar fi cu pace!

Altfel... uite... tot ca astăzi:
Ved și simt... dar tot pe mal.
Nu-i noroc? s'o bată scárba
De vieță fără hal!...

RADULESCU-NIGER.

Traiu lung.

Fiind că, conform legilor naturale, tot omul, ca și tóte ființele in evoluțiunea lor, trebuesc să termine cu mórtea, dorința nóstrá cea mai firéscă este a prelungi, pe cât posibil, fatalul desnodámént al vieții nóstre, și a găsi mijlocul prin care să putem ajunge la o etate cât de inaintată.

Dela început ni se impune întrebarea decă putem, prin ori-care mijlóce, să prelungim vieța până la limita cea mai depărtată posibilă, și, de sigur, răspunsul va fi că, numai in anumite condițiuni, se póte acésta; căci, este evident, că esistá o mulțime de indiviđi cu o longivitate cunoscută, de și in cursul vieții lor au suferit multe necasuri și grigi și au fost espúși multor influente esterne vătémátóre; și iarăș este cunoscut că sânt indiviđi cu o situațiune materilá fórte satisfăcétóre și cari, de și duc o vieță fără nici o grige, o perd din cauza defectelor lor organice. Trebuie dar să căutám isvorul longivității intr'o creațiune hereditară inăscută in firea nóstrá, așá că motorul cel mai de căpetenie să fie forța nóstrá din naștere.

Părinții sănëtoși fisecesce și moralicesce vor nașce copii sănëtoși, pe acestia îi vor creșce in mod rațional și mulțumitor, mai ales că printr'o creșcere și hránire rațională se pot îndreptá óre-care debilități și imperfecțiuni din naștere.

Prin faptul hránirei vicióse și a creșcerei rele dată pruncilor cari, in cele mai multe casuri, sânt lipsiți de laptele mamei, residá mortalitatea cea mare a omenirei din epoca copilăriei celei fragede și decă unii copii su-

pravețuiesc, aceștia contractează slăbiciuni și lănceșiri cari aduc o mörte prematură. Cumcă desvoltarea spirituală a copiilor suferă, când sunt sub ingrigirea doicelor și-a dădacelor, acéstă nici că mai trebuie discutat.

Trebuie să dăm copiilor o creșcere fizică astfel încât să-i facem mai rezistenți influențelor vătămătoare esteriore. Corpul și spiritul trebuie simultan și de timpuriu ingrigit.

Trebuie considerat fiecare cas deosebit, decă cerințele noastre relativ la aptitudinile copilului nu i-ar provoca o decadentă, fizică și mai târziu morală, din cauza încărcării peste puterile lui, de sfortare intelectuală. Și cine öre, mai în bună cunoșcință decăt părinții ar puté judecă forța intelectuală a copilului și ar șci mai bine până la ce limite să-l incarce?

Astfel, în prima copilărie, basa este influneta părintescă; ceva mai târziu, pe lângă părinți, nu mai puțin și statul, prin școlă, ia o însemnată parte la edificarea creșcerei copiilor. Așă că școlă și casa părintescă, lucrând împreună, pot formá generațiuni puternice și ca corp și ca spirit.

Acésta e dovedit cu prisosință, de cătră vechii Eleni la cari școlă jucă un rol important pe lângă creșcerea din casa părintescă și la cari școlă da copiilor și desvoltarea fizică, prin diferitele exerciții executate la aer liber și apröpe desbrăcați, cum și hrana spirituală.

Și militarismul este încă un mijloc de a mări forța de rezistență corporală, prin exercițiile și duritatea traiului la cari se supun tinerii. Așă dar, în așădemintele statului și în ingrigirea casnică timpurie și rațională, residă o mare și însemnată putință a întretinerii sănătății și a realizării unei vieți îndelungate.

Mai trebuie să avem în vedere și disciplina proprie a individului atât corporală cât și spirituală.

«O vieță nefolositoare este o mörte intempestivă» dice Goethe și câte, în adevăr, nu ne descoperă?... În adevăr numai o muncă cumpetată și rațională pöte ajutá la prelungirea vieții. Cumpetarea și munca trebuiesc aplicate săracului și bogatului; invétatului, savantului ca și ignorantului, toți trebuiesc să lucreze și să fie cumpetați.

Sirguința și cumpetarea fac ca statele să înfloréscă și asigură individului o vieță lungă.

Așă dar, basa creșcerei și a rezistenței unei generațiuni trebne pusă pe cât posibil, mai de timpuriu în vieța omenescă și pentru a formá o tinerete puternică trebuie ca prima condiție să residă în înlăturarea cauzelor morbide și mai ales a bólelor molipsitoare care țin primul loc. Despre procese morbide vom pune în relief bólele constituționale, care fac ca, de pe fruntea copilului să licăréscă păcatele părinților și, cu regret mărturisim, că de și grație guvernelor avem bine cuvântatele instituțiuni spitale ce sunt ađi mai numeroșe decăt altă dată, totuș nu se constată o scădere remarcabilă a acestor bóle.

Pöte că ăuia de mâne ne rezervă surpriza ca un alt Inner să descopere mijlocul de a ne ferí de alte flagele, precum cel dintău ne-a ferit astfel contra variolei.

Trebuie să menționăm că și dispozițiunile hereditare pentru grave imbolnăviri ale sistemului nervos contribuiesc a curmá vieța prea de vreme, și că predispoziția imbolnăvirei altor organe sunt adesea cauzele lănceșirii și a scurtării vieții.

Constituțiunile nervöse ale epocii noastre creéză cu drept cuvânt, ingrigirea celor ce se ocupă cu cauzele diferite ale periclitării vieții noastre.

Intre alte cauze ale slăbirei sistemului nervos, de

mare importanță, este accelerarea funcțiunilor noastre vitale și escesul traiului abusiv, ce fac a se usá repede forța corporală și spirituală, de unde mai târziu «cachexia și marasm» atât ai fisicului cât și al psihicului.

«Cui inima și plămânii sunt puternic organizați, corpul i va resistá influențelor esteriore în timp de necredut» este maxima, la care trebuie a se observá că și aci jöcă un rol important hereditatea, pe lângă care de o forță distrugătoare egală, se impune alcoismul; căci alcoolul, de care se face us, și mai ales abus, nu lasá indiferentă sănătatea inimei și a plămânilor. Din punctul de vedere al consumării alcoolului aprob părerile acelora ce spun că omul sănătos nici nevoe n'are și nici de vre-un folos nu-i este consumarea alcoolului.

Din cauze enumerate până aci se vede care sunt în general cauzele morbidității și a mortalității; mai mult, se vede care sunt cauzele degenerării individului, luat în parte, și cum acesta este basa familiei, se pöte deduce, în mod logic, aceleași cauze cu aceleași efecte și pentru familie. Și decă asupra familiei putem judecă ca mai sus; öre am greșí decă am raționá în acelaș chip și despre națiune? De sigur că nu! Căci națiunea este förte prosperă și plină de vieță, când familia și individul sunt: forți, prosperi și plini de vieță. Națiunea este fericită când individul și familia sunt fericíți, au asigurat bunul trai și trăesc în bune condițiuni.

Intre condițiunile primordiale de rezistență corporală și sufletescă la influențe morbifice trebuie să cităm mai ales Higiena.

Un traiu higienic, pe lângă aer și lumină, necesită: curățenia, hrana, locuința și îmbrăcăminte.

Nu-mi permit a intrá în tóte detaliile necesare unei demonstrări, și me voi mulțumí numai a spune, relativ la curățenie, că băile corporale în primul loc, căci decă doctorul Edel, dela institutul higienic din Berlin, a găsit într'o puțină, în care făcuse o baie fără săpun un om curat, 830—6530 milioane microbi, căți asemenea germeni distrugători ar găsi unui om care, dela botez și până la mörte nu a luat nici o baie?

Și dar, ca să fim folositori națiunii și ca să putem ajunge la o prelungire, pe cât posibilă, a vieții poporului, trebuie să propovăduim prin tóte căile higiena, mai ales la țéră unde e cu totul neglijată.

Și numai luminând poporul asupra cauzelor adevărate ale decăderii sale fizice și morale, făcându-l să părăsească ce e reu și să priméscă ceea ce e bun și folositor lui, îl vom servi și servindu-l pe el vom servi națiunea. Trebuie să predicăm poporului, în tóte ocașiunile, la biserică, ca și de pe catedra școléi, că numai prin higiena își va salvá și îndreptá starea sănătății sale amenințate și numai astfel vom avé mulțumirea de a vedé generațiuni sănătoșe, și vom avé satisfacția de a fi contribuit cât de puțin la ameliorarea stării, pe care numai plângend-o dela tribună nu o vom vindecá, și cu acésta vom impliní magistrala maximă a celebrului profesor Nothnagel:

«Cea mai demnă sarcină a omului este a lucrá în folosul omului.»

DR. I. BĂDIANU.

Ca să ajungi meșter în ori-ce profesiune, trebuie concursul naturei, al studiului și al exercițiului.

*

Spiritul de contradicție este un defect în caracter, care nu iertă nici odată.

Violența femeii.

Avocatul Gângăvilă venia dela o vreme încocoșe foarte târziu noaptea din cărciumi unde ținea după spusa lui intruniri cu mai mulți amici politici. Negreșit că femeii sale nu-i prea plăcea lucrul ăsta și ea se tot gândia cum ar pute să aducă pe bărbat iar pe calea cea bună. Îi era frică să nu se strice bietul om, căci Gângăvilă era om frumos și cu vino 'n coce. Adevărat că vorbea cam peltic și se uită cu un ochiu la slănină și cu altul la faină, iar mustățile pârлите de fumul de tutun îi atârnavă în jos ca mustățile unui pisoi, dar cu toate astea Gângăvilă era voinic la trup și sănătos tun.

Nu de mult venise acasă iar «parfonat». Erau orele 12. Când a intrat în casă, s'a oprit mai întâiu lângă ușe și clătânându-se în dreapta și în stânga a început să strige tare: Domnilor! decă nu apărăm cu destulă energie interesele societății, atunci...

În acel moment nevêsta se deșteptă, îi ia bastonul și pâlăria dîcîndu-i:

— Gângăvilă dragă! ce-i asta? Tu o să te faci un bețivan de frunte.

— Eu bețivan? întrebă avocatul mirat. Nevêstă, nu știi ce ădici. Ne amenință o mare primejdie. Societatea noastră a moștenit 10.000 de fr. și mi-e frică să nu-mi piérdă de tot...

— Dar ce are aface asta cu faptul că tu vii totdeauna târziu și «crup» acasă? strigă femeia.

— Ce știi tu? Decă nu se vor reunî toți ómenii de inimă, atunci sîntera perduți. Acum cătăva vreme am fundat societatea «Neatárnarea» (capul lui Gângăvilă atárnă greu în jos). Ađi am avut mari desbateri asupra moștenirii aceleia. Măne e alegere de președinte și nădăjduesc, bagă bine de sémă nevêstă, să fiu ales eu.

Dna Gângăvilă nu mai dîse nimic. Ea începuse să se gîndescă la cele spuse de bărbatul seu. În điuă următoare s'a gîndit meru ce fel de violenți să întrebuinteze ca să pôta face pe bărbatu-seu să nu mai stea noptile prin cărciumi.

Dar lucru curios! în sêra đilei aceleia bărbatul a remas acasă, cu toate că după spusa lui era alegere de președinte.

El a stat îngădurat lângă nevêstă-sa care-l privia și-l mângăia cu dragoste. În cealaltă sêră de asemena nu s'a dus cum îi era obiceiul la «intrunirea» obicinuită.

Eră bolnav?

Se gîndia la vr'o cuvêntare mare pe care să o țină la intrunire?

La toate întrebările nevêstii, avocatul nu răspundea decăt cu câte un oftat adânc.

— Dómne, dómne, cât de supêrat e bărbatul meu, că nu s'a ales președinte, gîndia femeia la început, dar pe urmă a observat că trebuie să fie la mijloc ceva estraordinar, căci Gângăvilă nu vorbea de loc și suspina încontinuu.

Intr'o đi, pe când femeia voia să atêrne în cui pardesiul bărbatului, observă că e mai greu ca de obicei. Bagă numai decăt mâna în busunar și scóte un revolver încărcat.

— Aoleo, se gîndia ea, bărbatul meu vré să se

sinucidă. Ce să fac, vai de mine! Repede a ascuns revolverul.

Dar cu asta n'a făcut nici o ispravă, căci în ficare đi când Gângăvilă se întorcea dela tribunal, găsiă în busunarele pardesiului cuțite și pumnale ascuțite. Ea le luă pe toate și le ascundea. Gângăvilă nu o întrebă de loc despre lucrurile acestea, dar din đi în đi devenia tot mai trist și mai întunecat.

La urmă femeia îngrijată peste măsură a cerut sfatul doctorului Omorilă, un prieten vechiu al ei.

— Hml supraveghieză-l foarte bine, dîce acesta încrețindu-și fruntea. Să ascunđi ori-ce armă. Decă-i găsi în busunarele lui flacone cu lichide séu prafuri, te rog trimite-le mie ca să le examinez. Me tem să nu fi inebunit bietul om...

— Asta ar fi îngrozitor! strigă femeia. Gângăvilă al meu...

Nu mai putu rostî nici o vorbă, căci a căđut pe un divan leșinată. Doctorul Omorilă a luat-o în brațe ca pe un copil mic, i-a pus la nas miroșitoare tari și astfel a redus-o iar pe lumea asta.

Pe urmă i-a mai spus odată să aibă de grige și a pornit.

Dna Gângăvilă era nemângăiată. Nu mai putea dormî nici mîncă în tihnă.

Intr'o đi ea vede că bărbatul plécă la tribunal fără să-și ia bastonul, dar când s'a întors a venit cu un baston pe care ea nu-l mai veduse.

În noaptea aceea, după ce Gângăvilă s'a culcat și a început să sforăie, femeia s'a sculat pe furiș și a început să examineze bastonul. Eră cu siș. În dimineța următoare s'a dus repede la o prăvălie și l'a schimbat cu un alt baston care n'avea siș. Gângăvilă fără să observe schimbul, ia bastonul și plécă la tribunal.

Când se întorce la dejun, care nu-i fu mirarea nevêstii vedênd că vine cu doi câni mari. El se pune la mész, iar câni se aședă unul de o parte, altul de alta și se lingeau pe buze, dând să se întelégă că au mare poftă de mîncare.

— ăsta a inebunit — auleo și vai de mine! Gângăvilă al meu s'a dus pe copcă! se gîndi femeia. Acum trebuie să-i dau ajutor!

Ea s'a îmbrăcat repede și s'a dus drept la doctorul Omorilă, căruia i-a spus totul.

În acea đi s'au luat toate măsurile de lipsă pentru a pune pe nenorocitul bolnav la loc «sigur», la bala-muc, cum se dîce.

Sêra, după ce avocatul mai dăduse o rôtă prin oraș s'a întors acasă însoțit de cei doi dogi.

— Am făcut deja de mîncare pentru câni, în bucătărie — dîse nevêsta întimpinându-l liniștită, ca și când nu s'ar fi întemplat absolut nimic. După ce câni au fost incuiați în bucătărie și Gângăvilă s'a pus la mész, ca să mănânce, iată, că intră în casă doi sergenți de stradă.

— Dómnule, te rugăm să vii cu noi! — dîseră ei.

— Aha, voi sînteți ăia, cari me urmăriți — Mustafa-Pașa, Sultânica! unde sînteți? — strigă Gângăvilă, chemându-și câni.

— Acum începe să pomenescă de pași și de sultane, murmură femeia. Apoi cu voce mângăitoare, dîse bărbatului:

— Dragă Gângăvilă, du-te cu ómenii ăștia, căci n'o să-ți facă nici un reu.

— Șerpóică ce ești — și tul? Ești aliată cu ei! strigă desperat Gângăvilă. — Cărați-ve din ochii mei cu toții!

In acel moment intră doctorul Omorilă și se încercă să-l mângâie și să-l liniștească.

— Suferi de mania persecuției, dragă Gângăvilă! dișe el.

— Manie? Manie?! Uite, citește scrisoarea, in care sânt amenințat cu mórtea! dișe avocatul scoțând din busunar o hârtie și întindând-o doctorului.

Acesta o luă și citi:

«Om miserabil ce ești! Nu mai ai mult de trăit. «Șcim, că vrei să te alegi președinte al societății «Ne-atêrnarea». Las că te atêrnăm noi cu gâtul in cui. «Póte chiar in séra asta!»

«Trei din comitetul esecutivo.»

Dna Gângăvilă smulse din mâna doctorului scrisoarea și strigă rîdînd:

— Auleo! Numai asta el Scrisoarea am scris-o chiar eu, fiind că vream să te fac să stai séra acasă, ca un om de trebă!

Lucrul s'a deslușit numai decăt. Gângăvilă a clătinat din cap, murmurând: «Viclenie femeiescă!» Sergenții și doctorul s'au retras rîdînd.

Ce a urmat din acesta?

Avocatul și-a vîndut revolverile, pumnalele și câinii și de atunci stă totdeauna séra acasă.

Trebue să spunem, că Gângăvilă și cu Omorilă au devenit prieteni fôrte intimi.

SORA DURMA

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Femeie din Africa-de-mijloc. In fruntea numelui nostru de acuma publicăm portretul unei femei din Africa-de-mijloc, care aparține tribului Peul séu Fulbe răspândit acolo. Colórea pelei acestui popor e brună deschisă. Starea etnografică a tribului încă nu este studiată de ajuns; limba-i asemenea nu prea e cunoscută. Este cam amalgamizat cu triburile etiopice de acolo; dar nu numai in privința limbei, dar și ceea ce privește construcțiunea sa corporală, se deosebește mult de acele. Acest popor are pěr frumos și fin, trăsăturile feței i sânt regulate, toți au talie naltă și robustă.

Femeile, precum arată și ilustrațiunea noastră, pórta o peptenătură fôrte curiosă, impresurată cu multe podóbe, printre care figuréază mai cu sémă aurul, dar și mărgelele de sticlă. Acesta peptenătură se termină in vârful capului intr'un țuțuiu; dinnainte atêrnă niște plete, in cari se impletesc podóbele; de aceste se află și in urechi, ba și in nări.

Bărbații au un costum fôrte simplu. Ei se ocupă de vênătoare, fac prăsilă de vite și produc orez. Sânt niște ómeni pacinici.

Rafael și modelul seu. Pictorii și in vremea vechiă lucrau după modeluri. Aceste modeluri se schimbau des. Rafael a fost unul din puținii artiști cari nu-și prea schimbau modelurile. Causa o fi fost de sigur, că dênsul a avut un model de o rară frumusețe. Legenda spune, că modelul lui a fost o fată de pescariu, încântătoare și răpitoare. Ilustrațiunea a doua a noastră infățóșéază pe marele artist dimpreună cu modelul seu.

Încă o vorbă.

Răbdarea este arta de a sperá.

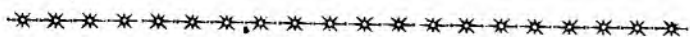
LITERATURĂ ȘI ARTE.

Academia Română ș-a stabilit programul lucrărilor pentru anul 1894—95. *Sedintele ordinare*, care se țin odată pe săptămână, vineri, au început la 11 maiu n. Vor fi doue vacanțe: una de véră dela 15/27 iulie până la 15/27 august; alta la Crăciun, de doue săptămâni. *Sesiunea generală* se va deschide la 28 februarie (12 martie) 1895 *Personalul delegațiunii*: președinte al Academiei Române Ion Ghica; vicepreședinți I. C. Negruzzi, V. A. Urechia, dr. D. Brândza; secretar gen. D. A. Sturdza. Președintele secțiunii literare Al. Roman, vicepreședinte I. C. Negruzzi, secretar N. Quintescu; președintele secțiunii istorice: V. A. Urechia, vicepreședinte A. D. Xenopol, secretar V. Maniu; președintele secțiunii științifice P. Poni, vicepreședinte St. Fălcoian, secretar Gr. Stefanescu. *Personalul comisiunilor*: comisiunea permanentă a bibliotecii: N. Quintescu, V. Maniu, Gr. Stefanescu; membru conservator al colecțiunii mumismatice D. A. Sturdza; comisiunea de 9 pentru premiul Năsturel-Herescu și Eliade-Radulescu: T. Maiorescu, A. Naum, I. Vulcan, V. Babeș, V. Maniu, V. A. Urechia, P. S. Aurelian, dr. I. Felix, P. Poni; pentru premiul Asociațiunii craiovene N. Quintescu, S. Fl. Marian, St. Fălcoian; pentru premiul Lazăr «Igienă țeranului», I. Kalinderu, dr. Babeș, dr. I. Felix; pentru premiul San-Marin «Considerațiuni asupra comerțului României» I. C. Negruzzi, I. Kalinderu, P. S. Aurelian; pentru premiul Neuschotz, V. A. Urechia, A. D. Xenopol și P. Poni; comisiunea Adamachi, D. A. Sturdza, Sp. Haret, P. Poni; com. fundațiunii Oteteșanu, I. C. Negruzzi, I. Kalinderu, D. A. Sturdza, V. A. Urechia; com. fondului Fêtu, D. A. Sturdza, P. S. Aurelian, Gr. Stefanescu; comisiunea pentru studiarea modificărilor art. 7. din statute și 58 din Regulament, D. C. Ollanescu, I. Kalinderu, S. Fl. Marianu, D. A. Sturdza, P. Poni.

Premiile Academiei Române. In sesiunea generală din anul viitor Academia Română va decerne următoarele premii: I, Premiul Năsturel-Herescu, din seria B, de 4000 lei, unei cărți cu conținut de ori ce natură, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate dela ianuarie până la 31 decembre 1894; II, Premiul statului Eliade-Radulescu, de 5000 lei, unei cărți scrise in limba română, cu conținut literar, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate dela 1 ianuarie 1893 până la 31 decembre 1894; III, Premiul Asociațiunii Craiovene pentru dezvoltarea învățămîntului public, in suma de 1500 lei, celei mai bune cărți didactice in limba română dintre cele apărute in anul curent. Terminul presintării lucrărilor va fi până la 31 decembre 1894; IV, Premiul statului Lazăr, de 5000 lei, celei mai bune lucrări in limba română asupra următorului subiect. «Igienă țeranului român. Locuința, încălțămîntea și îmbrăcămîntea. Alimentațiunea in diferite regiuni ale țerii și in diferite timpuri ale anului»; V, Premiul G. San-Marin, in suma de 2000 lei, celei mai bune lucrări scrise in limba română asupra următorului subiect: «Considerațiuni asupra comerțului României cu țerile străine atât la Orient cât și la Occident, începînd cu secolul al XVI-lea până la 1860»; VI, Premiul Neuschotz, de 2000 lei, pentru tratarea in limba română a următorului subiect: «Compendiu istoric asupra dezvoltării industriale la Români până 'n 1875» Pentru aceste premii puse la concurs cu subiecte date, terminul presintării lucrărilor va fi până la 1 septembrie 1894. In nr. viitor vom anunță celelalte concursuri ale Academiei.

Scrierile dlui Iacob Negruzzi. A trecut un pătrar de secol, de când dl Iacob Negruzzi a apărut în literatura română. De odată cu ivirea sa a fondat revista «Convorbiri Literare», care reprezentând principiile societății «Junimea», a avut o înfruntare atât de mare asupra desvoltării gustului literar la români. Chiar și decă dsa n'ar fi făcut nimica, decât că a fondat revista acésta și a susținut-o până astăzi, în fața indiférentismului cu care a avut și mai cu sémă are a se luptá, totuș ar avé un mare merit, căci a arborat și ținut mulți ani un stég cultural. Dl Iacob Negruzzi inse a debutat și ca autor; a scris poesii, nuvele, romanuri, schițe, piese teatrale și a tradus din piesele lui Schiller. Acum ș-a adunat tóte lucrările și le publică sub titlul de «Scrieri Complete.» Volumul prim, apărut în sêptémânile trecute, conține: Copie de pe natură și Scriori. Dintre cele dintêi reproducem una în nr. presinte. Prețul volumului 5 lei

Reviste noue. *Revista științifică Ilustrată* va fi numele unei reviste noue care va apăre la București, avénd drept programă d'a vulgarisá cestiunile științifice, atât de importante în vieța practică și atât de neglijate pân' acum. — *Vocea Bisericei*, revistă bisericăscă ilustrată, a apărut la București și va eși de doue ori pe lună. — *Fiul*, o nouă revistă pentru știință și literatură, a apărut la Têrgu-Jiu, cu cuprins interesant, publicând în frunte portretul poetului Gr. Alecsandrescu. Va eși odată pe lună.

TEATRU și MUSICĂ

Teatrul Național din București. Repetițiile de véră s'au început. Prima piesă care se studiază, este noua tragedie feniciană a dlui Bengescu-Dabija «Amilcar Barca» la care autorul a lucrat mai mulți ani. Artistul de comedie dl Catopol a fost trimis la Paris ca să facă studii în teatrele de acolo.

Baritonistul Popovici la Bayreuth. Aflăm cu bucurie, că dl Dimitrie Popovici, escelentul nostru baritonist, care actualminte cântă la opera germană din Praga, a fost angajat pentru renumitele reprezentațiuni dela Bayreuth, unde va avé să cânte în opera «Lohengrin».

Musicalie nouă. A apărut și se află de vândare în Oravița, librăria I. E. Țieranu, piesa polca-mazurca «L'entrainante» pentru pian, de Eugen Kompánaki (E. K. Niedola,) dedicată amicului seu Alfons Cirillo. Prețul 1 coronă 50 de bani.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Preoțimea din Bucovina la monarcul. Preoțimea gr. or. din Bucovina, română și rutenă, a ținut în prima jumătate a lunei curente o adunare, în care s'a discutat îmbunătățirea lefei preoțești. În urmă s'a ales un comitet care să ducă la monarcul un memorandum, prin care se cere ca preoții să fie tractați ca funcționarii statului din clasa X și a IX, avénd tot acele cuin-cuénale. Lefile, firește, să se plătescă din fondul religios.

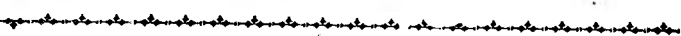
Archieparhia gr. or. din Bucovina, după cum anunță «Galičanin», are să fie despărțită în doue: într'o eparchiă română și una rutenă. Pentru acésta din urmă va fi denumit un episcop sufragán separat. Asemenea se vorbește în cercurile competente din Viena, că și

fondul archieparchiei va fi împărțit. «Gazeta Bucovinei» scrie că tóte aceste sânt numai idei ficse ale rutenilor tineri, curată nebulie

Profesori aprobați. Dl Traian Farcaș, profesor la gimnasiul din Beinș și dl Emilian Popescu, profesor la gimnasiul gr. or. din Sibíiu, au făcut șilele trecute esamen pedagogic înainte de comisiunii din Budapeșta, care apoi i-a aprobat ca profesori pentru instituttele cu limba de propunere română și maghiară.

Congresul gr. c. din Blaș convocat pe 4 iunie de vicariul capitular în numele consistoriului archidiece-san, despre care vorbirăm în nr. 18 al foii nóstre, a fost oprit de ministrul de culte contele Csáky.

Adunări învățătoresci. *La Poplaca* în 2 și 3 iunie n. se va ținé adunarea generală a reuniunii învățătorilor români gr. or. din despărțéméntul Sibíiului, sub presiul dlui dr. V. Bologa, secretar dl Lazar Negrilă. Învătătorii Al. Galea, Moise Frățilă și T. Necșă vor ținé prelegeri practice. — *La Avrig* în 10 iunie n. se va ținé adunarea generală a despărțéméntului Avrig al reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Sibíiului. Adunarea va fi presidată de dl Ioan Banciu, notar dl Ioan Racota Inv. D'im. Manda va ținé prelegere practică. — *Reuniunea învățătorilor români din diecesa Caransebeșului* va ținé adunarea sa generală jubilară de 25 ani la Lugoș în 15/27 august. Din incidentul acestui jubileu, reuniunea va publicá un album, redactat de notarul general dl Ioan Marcu; albumul are să cuprindă istoricul reuniunii, cu ce a contribuit reuniunea în timp de 25 ani la înaintarea învățáméntului poporal, precum și numele membrilor și biografiile scurte ale funcționarilor reuniunii. — *Învătătorii români gr. c. din Têra-Oașului*, în Sătmar, au ținut adunarea generală a reuniunii lor la 1 maiu în comuna Certeze sub presiul protopopului Ioan Roman. Învătătorul Țintaș a cetit o disertațiune, iar inv. M. Mureșianu a ținut o prelegere practică. Adunarea de tómnă va fi la Bicsad. — *La S. Sebeș* în 19/31 maiu are să se țină adunarea reuniunii învățătorilor români gr. or. din despărțéméntul S. Sebeș, sub presiul dlui Z. Mureșan, notar N. Todea.

C E E N O U ?

Hymen. Dl George Lupu, ales preot în Roșia-montană, s'a cununat cu dșóra Valeria Decean în Sibíiu. — Dl Dimitrie Negreanu și dșóra Eugenia G. Perlea, nepóta dlui N. V. Perlea din Brăila, se vor cununá acolo în duminica víitoare.

Știri personale. *Regele Carol I* a trecut mercuri séra pe la Oradea-mare la Coburg; de acolo va merge la Brusela să asiste la cununia principesei Aliçe de Flandra cu nepotul seu principele Carol de Hohenzollern; apoi se va duce la Sigmaringen și în urmă la Neuwied, unde se află regina. — *Dl Toma Petcu*, mare proprietar în județul Brăila, de mai multe ori millonar, după afirmațiunea diarului «Bomba» din Brăila, a oferit Ligei Culturale un milion de lei.

Procesul Memorandului în sfêșit s'a terminat. Incheiându-se procedura de aprobare, s'a cetit Memorandul ungurește și românește, apoi procurorul ș-a rostit cuvêntul de acusă, prin care cere pedepsirea inculpaților numai pentru respândirea Memorandului. Dr. Ioan Rațiu a declarat apoi în numele tuturor, că primesc întréga respunđabilitate solidară pentru tóte și că în fața juraților maghiari interesați în cauză renunță

la ori ce apărare. Jurații vineri la 25 l. c. au pronunțat verdict de condamnare; iar tribunalul a adus următoarea sentință: Dr. Ioan Rațiu 2 ani de închisoare de stat, George Pop de Băsești 1 an, Vasile Lucaciu 5 ani, Dimitrie Comșa 3 ani, dr. D. P. Barcianu 2 ani și $\frac{1}{2}$, Nicolae Cristea 8 luni, Iuliu Coroianu 2 ani și 8 luni, dr. Teodor Mihali 2 ani și $\frac{1}{2}$, Aurel Suciu 1 an și $\frac{1}{2}$, Mihai Veliciu 2 ani, Patriciu Barbu 2 luni, Gerasim Domide 2 ani și $\frac{1}{2}$, Rubin Patița 2 ani și $\frac{1}{4}$, Dionisiu Roman 8 luni. Vas. Rațiu, Nicolae Roman, Ioan Muntean și Ioan Duma au fost achitați. Iar cu Albini se va ține pertractare nouă, căci acuma e bolnav. Condamnații mai au să plătescă speșele de proces în suma de 3238 fl. Toți au insinuat nulitate.

Deschiderea brațului Sulina. La 5/17 maiu regele Carol a deschis comunicațiunii vapoarelor brațul Sulina dela gurile Dunării. Intre Tulcea și Sulina, Dunărea făcând mari cotituri, comisiunea internațională dunărenă, cu ajutorul României, a tăiat un canal mare și astfel a devenit navigabil și brațul dela Sulina. Lucrările terminându-se în șese ani, deschiderea comunicațiunii s'a inaugurat cu mare pompă. Când vaporul Orient a intrat în canal, bricul «Mircea» a tras o salvă de 21 tunuri și toate celelalte bastimente străine au executat marele salut. În numele comisiunii dunărene, regele a fost salutat de Azarian Efendi, oferindu-i un pahar de argint vechiu; regele a răspuns, închinând din acest pahar.

Români la Plevna. Diarul «Pleven» ce apare la Plevna, anunță că comandantul regimentului de infanterie din Turnu-Măgurele, locotenent-colonel Rudeanu, însoțit de mai multe persoane, între cari, primarul din Turnu-Măgurele, judecătorul de instrucție, doi căpitani cu soțiile lor au vizitat câmpul de luptă dela Plevna. Autoritățile din Plevna, în lipsă de otel, au oferit ospitalitate musafirilor pe un vapor. Ele au dat un prânde la care au luat parte prefectul și toți oficerii garnizonii. Apoi vizitatorii au fost conduși de cătră prefect la satul Grivița, la capela ridicată în memoria Românilor. Prefectul a rostit un discurs foarte călduros. El a terminat strigând: «Trăiescă poporul român!» Dl locotenent-colonel Rudeanu a răspuns pentru a mulțumi.

Căsătoria civilă. Proiectul de lege pentru introducerea căsătoriei civile s'a votat din nou în dietă. Dintre deputații români au votat în contra Mihályi, Șerban și Rezei; ceilalți toți au votat pentru și anume Beleş, Bogdan, Szerb, Vint, Vuia și Wéghsó. Înainte de a-l retrimite la casa magnaților, ministrul președinte Werkerle s'a dus la Viena a cere spriginul Maj. Sale. Resultatul încă nu se știe. Diarele scriu, că în cazul de a nu-l obține, guvernul va dimisiona.

Știri alarmătoare din Ardeal. Diarele maghiare de câteva zile debutază cu niște știri foarte alarmătoare din Ardeal, cari inse din norocire n'au nici un grăunte de adevăr. Astfel ele scriind că printre românii din Ardeal e mare agitație, au înșirat ca fapte concrete niște rescóle de pe la Abrud, Aiud, Blaș și aiurea, adăogând că românii au scos șinele calei ferate și au rupt șirmele telegrafului. Tóte aceste, după cum s'a probat oficial, au fost niște scornituri. Urmarea inse fu că la Blaș s'au trimis 250 de soldați și că gendarmeria în Ardeal s'a sporit cu 150 de ómeni. La Brașov, Zernești, Vlădeni și în alte locuri s'au făcut perchisițiuni domiciliare. La Zernești au fost luate la interogator și câteva dame.

Necrológe. Trifon Militariu, paroc gr. or. în Sătul-nou, a încetat din viață la 1/13 maiu, în etate de

44 ani. — *Stefan Iorgovan*, notar comunal în Șoșdia, comitatul Timișorii, a murit la 14 l. c. și a fost înmormântat în Fabricul-Timișorii. — *Hariton N. Ciurcu*, interpret la legațiunea română din Viena, a murit acolo la 3/15 maiu, în etate de 52 ani. — *Liviu Andreevici*, teolog în Caransebeș, a murit la 23 l. c.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *Opera Mignon la Paris* dizele trecute s'a reprezentat a mia óră; din incidentul acesta s'au făcut mari ovațiuni maestrului Ambroise Thomas. Celebru maestrul italian Verdi l'a felicitat prin depeșă. — *Regele Alesandru* al Serbiei iarăș a surprins lumea cu o lovitură de stat; a sistat constituția nouă, dată de Milan, totodată a reintrodus cea vechiă din 1865, care acórdă regelui deplină putere. Acesta s'a făcut din cauza că radicalii au vrut să restórne dinastia Obrenovici. S'a intr'odus o censură strictă și dreptul de adunare s'a restrîns. Președinte al consiliului de stat s'a numit Nicola Christici, spaima radicalilor, ministru președinte Nicolaevici. — *Anarchistul Henry*, care a făcut esplosiunea de dinamită într'o cafenea, a fost executat cu ghilotina la Paris în 8/20 maiu; murind, el a strigat: »Trăescă anarchia!»

Pălăria ca mijlocitoare de căsătorii. Emil Tomas povestește multe pățenii interesante de ale sale în America. Iată una: Eu și nevêta mea ședeam în cupeu și călătoriam spre capitala Mormonilor. Pălăria mea și a nevêtei erau pe frida ferestrei. Un pasager deschise ferestra, iar un altul deschise ușa vagonului și curentul suflă din vagon amêndoue pălăriile. Nu puteai oprî trenul pentru un fléc. Eu sării însedar pe ferestră; nevêta dete un țipăt, tot însedar și intrărăm cu capul gol în Iova. Vederea noastră a stêrnit tot felul de combinații ciudate, căci prin Jowa nu umblu nimeni cu capul gol și mai puțin o damă. De aceea m'am grăbit a cumpără invelitórele necesare capetelor noastre. Și apoi nevêta mea s'a bucurat mult de pălăria cea nouă, ca tóte damele și toți copiii. Așá trecuseră câteva zile, când eu și nevêta întêlnim de-odată o păreche tineră amêndoi negri ca tăciunele, el cu pălăria mea p'o ureche, iar dênșu cu pălăria nevêtei mele, ce-i stetea de minune, de și o pusese pe dos. Se înțelege că n'am reclamat lucrurile noastre, dar am voit să auzim istoricul lor, care e nostim. Cei doi tineri nu s'ar fi căsătorit fără incidentul cu pălăriile noastre. Fata neagră nu vrea să șcie de sêrmanul flăcău negru. Când tinerul se duse îns: de-odată la ea, cu jobenul meu pe cap și îi făcu un compliment până la pământ, inima ei tare se topi deja pe jumătate, iar când îi oferî pălăria panglicată a nevêtei mele, fata își perdú capul cu totul. Tinerii se îmbrățîșară și se cununară. Iată ce nenorocire e în stare să cauzeze o pălărie.

Calindarul săptămânei.

Dumineca samarinencei, Ev. dela Ioan c. 4, gl. 4 a inv. 7.

Diua sêpt.	Calindarul vechiu	Călind. nou	Sórele
Duminecă	15 Păr. Pachomie	27 Theodor-	4 10 7 43
Luni	16 Cuv. Teodor	28 Wilhelm	4 10 7 44
Martî	17 SS. Ap. Andronic	29 Maxmilian	4 9 7 45
Mercuri	18 Mart. Teodot	30 Ferdinand	4 8 7 47
Ioi	19 S. Mart! Patrichie	31 Petronella	4 7 7 48
Vineri	20 Mart. Talaleu	1 Iuniu Grațian	4 7 7 48
Sâmbătă	21 (f) Const. și Eleua	2 Erasmus	4 7 7 49

UMOR și SATIRĂ.

Părerea unui european despre America.

Ce este America?

Respunsul îl dă un diarist elvețian în chipul următor:

America e o țară față de care Europa nu e decât o insulă mică. America e țera întinderilor nemărginite, țera dolarilor și a electricității, țera, unde șesurile sânt mai largi, fluviile mai puternice, cataractele mai adânci, podurile mai lungi, trenurile mai repezi, catastrofele mai îngrozitoare decât ori unde pe pământ.

America e țera, unde la o singură catastrofă de drum de fier, sânt mai mulți morți decât în Europa într'un an; ea e țera unde pungașii sânt mai numeroși, bogații mai bogați, săracii mai săraci, miliioanele mai mari, hoții mai îndrăzneți, asasinii îngrozitori și învățații foarte rari.

America e țera în care dinții sânt mai falși, corsetele mai strimte, bólele mai mortale, corupția mai generală, nepăsarea mai rafinată, nebunia mai sistematică, véra mai fierbinte și iérna mai frigurosă, focul mai cald și ghiata mai cristalisată decât în Europa.

America e țera, unde tinerii sânt mai bătrâni și aceștia mai tineri, unde indigenii sânt mai albi decât europenii; ea e țera nemărginitei bogății a naturei și sediul lăcomiei gróznice omenesci.

Scurt și cuprinzător: America e țera antitezelor extraordinare, a extremităților fabuloase, a întreprinderilor bune, a dragostii de ban și a vânătoarei după aur — țera escentrităților, pe cari abia și le poate inchipui mintea omenescă.

Pace séu răboiu?

— Va fi pace, și de géba vorbești că lucrurile se incurcăl...

— Și de unde deduci asta?

— De unde?... M'am uitat la barometrul meu politic.

— Nu 'nțeleg, deul!

— Barometrul meu politic e colonelul X... De câte ori îl véd îmbrăcat civil, semn de răboiu; de câte ori se îmbracă în militar, semn de pace!

Pedépsa.

Un român se spovediá:

— Părinte am făcut un păcat.

— Să vedem tatá, spune-l.

— Nu cutez; păcatul e prea mare.

— Ci ia spune-l odatá!

— Am luat de nevastă pe o nemțóică.

— Fiul meu, păstréz-o; acésta va fi pedépsa ta.

Un bețiv veni într'o diminéță bét la un amic al seu.

— Cum, nenorocitul! strigá acesta, așa de diminéță te-ai îmbétat?

— Ești greșit amice, gângăví densul, n'am bét încă nimic astăzi; sânt bét de eril!

Pățania unui filosof.

Cunoscutul filosof David Hume trecea odatá într'o luntre peste un riu. El meditá în tăcere.

De-odatá se întórse spre luntraș:

— Cunoști dta Astronomia?

— Eu, nul! Nu e d'aici din sat.

— Reu! respunse filosoful. Ai perdut de géba un sfert din viéta dtale.

Luntrașul mâná înainte repede.

— Dar de Geometrie, ai vr'o idee?

— Are dracul! Ce-i aia?

— Reu, dișe iarăș Hume. Ai perdut de géba jumétate din viéta.

Riul erá tot mai repede. Valurile erau mari și cât p'ací să réstórne luntrea.

— Dar din Psihologie ce șcii?

— Nimic dle! Lasá-me în pace, respunse luntrașul necájit că mușteriuil îi tot spunea la vorbe pe care el nu le înțelegea.

— Reu! dișe iarăș filosoful. Ai perdut de géba trei sferturi din viéta.

Inse în acéstá clipá un val izbeșce luntrea și o réstórná. Huma cade în apa riului.

— Domnule, șcii inotá? întrebá luntrașul.

— Nu știu, respunse filosoful.

— Ei atunci ține-te bine de haina mea, căci altfel tóte 4 sferturile vieții dtale s'au dus dracului.

Calități.

Un bufon dișea că o femeie, ca să póta fi declarată frumoasă, trebuie să aibá trei lucruri negre: péru, ochii și sprincenele; trei lucruri albe: unghiile, pelea și dinții; trei lungi: degetele, bustul și gátul; trei lucruri scurte: limba, nasul și picidóarele; trei lucruri gróse: pulpele, flancurile și brațele.

A. — Ce vrei dela mine? nu-mi bate capul!

B. — Voesc ca să te fac atent; când paști vitele dtale apoi nu le duce prin fánațele mele, «acolo numai eu am drept de păscut dar nu dta!»

Proprietar, redactor, răspundător și editor:

IOSIF VILCAN

Băile dela Buziaș.

Sesonul s'a deschis la 13 maiu. Aceste băi sé-méná cu sursele oțelóse dela Spaa, Pyrmont, Schwalbach și Pyrawarth. Buziaș are escelente *băi feruginóse și oțelóse* calde și reci, *minerale și de mlăștindá, scáldi de notat.*

Stabiliment de curá de apă rece și masage

curá de beut

foarte priincióasă pentru *lipsa de sânge, catare cronice de stomac și de intestine, pentru bóle de rerunchi și petró, anomalii seksuale, sterilitate, nervositate, scrofulá, reumatism, podagra și migraine etc.*

Sesonul maiu—octombre.

Băile Buziaș, stația calei ferate la Timișóra séu Lugóș. Omnibuse la gará. Prospecte la cerere gratuit.

(1—6)

Directia »băilor Buziaș.»